Sami skolt

El **sami skolt** o'l **sami de Skolt** ye un llingua saami que ye faláu por 300 habitantes de la etnia skolt de les rexones d'Inari y Petsamo en Finlandia y Rusia.

Conteníu

Clasificación

Historia

L'actualidá

El sistema d'escritura

Fonoloxía

Consonantes

Vocales

Referencies

Bibliografía

Sami skolt ***sää ʼmǩiõll***	
Faláu en	nel norte de Finlandia y Rusia
Falantes	~320
Puestu	Nun ta ente los 100 primeros (http://www.davidpbrown.co.uk/help/top-100-languages-by-population.html) (Ethnologue 1996)
Familia	Llingües uráliques Finu-ugrio Finu-pérmicu Saami **Saami de Skolt**
Alfabetu	Alfabetu llatín
Estatus oficial	
Oficial en	Conceyos de mayoría sami de Finlandia
Reguláu por	*Nun ta reguláu*
Códigos	
ISO 639-1	`sms`
ISO 639-2	`sms`
ISO 639-3	`sms (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=sms)`

Clasificación

El sami skolt forma parte de la caña oriental de les llingües sami, que son un grupu de llingües de la familia urálica. Otros miembros de la familia son: sami de Inari, sami de Kemi (muerta), sami akkala (muerta), [[sami kildin]] y sami de Ter.

Historia

El sami skolt nunca foi faláu por más d'unos miles de persones. En Finlandia'l sami skolt falar en cuatro pueblo antes de la Segunda Guerra Mundial. Cuando la rexón de Petsamo foi vencida a la Xunión Soviética en cumplimientu de les clauses de la Tregua de Moscú, los habitantes fueron sacupaos y la mayoría d'ellos estableciόse nel conceyu de Inari dempués de la guerra. Sicasí, inda queda una comunidá d'aprosimao 20-30 habitantes que fala sami de Skolt en Petsamo, Rusia. La evacuación desunió les comunidaes tradicionales de los pueblos y debilitó la posición de la llingua.

El sami skolt foi mientres enforma tiempu namái faláu. El so llinguaxe lliterariu nun s'empezar a desenvolver sistemáticamente hasta los años 1970. Esto considérase que ye por cuenta de que los falantes del sami skolt que fueron sacupaos a Finlandia, falaben dialeutos distintos. El sami skolt escribir con ortografíes variaes mientres décades, pero nenguna d'elles habíase enraigonáu.

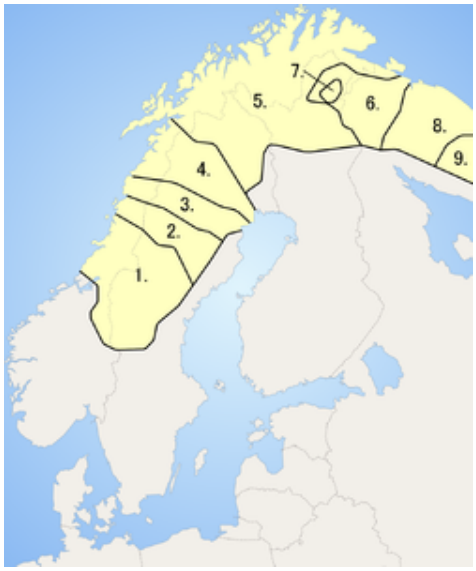

Marcáu col **6**

El primer abecedariu en saami de skolt foi publicáu nel añu 1975 y dempués fueron publicaos materiales educativos, diccionarios y llibros de testu. Amás, YLE, la compañía pública finlandesa de radiu y televisión, produz programes en sami skolt dende los años 1970.

L'actualidá

Anguaño aprosimao 320 persones falen sami de Skolt. La mayoría de los que falen sami skolt en Finlandia tamién falen finés, y los de Rusia rusu. La xente yá ye bastante vieya. Nel añu 2006 envaloróse que la persona más nueva que falaba sami skolt como llingua materna yá tenía más de 30 años. Los menores de normal nun pueden parolar en sami de Skolt anque lo entiendan.

Según la llei sobre llingües sami en Finlandia, el sami skolt ye unu de les llingües sami oficiales nes rexones sami de Finlandia que puede utilizase colos idiomes oficiales tantu escritu como faláu. Unu puede declarar el sami skolt como la so llingua materna tamién. Un problema colos periódicos que traten d'escribir coses en sami skolt ye que los calteres qu'usen son pocu aplicables a escribir la llingua. Non puede entendese y, amás, espubliza una imaxe falsa de la grafía del sami skolt.

La Radio sami de Yle, la compañía pública finlandesa de radiu y televisión, emite programes en sami skolt y la Radio de Sami, que puede escuchase en tola rexón sami, emite un programa d'actualidá de casi una hora cada selmana y tien un redactor fixu que fala sami skolt.

En 1996 fundóse'l parllamentu sami de Finlandia pa velar la posición de los lapones y de les sos llingües.

De les obres lliteraries traducíes en sami skolt la mayoría son llibros pa neños, pero tamién foi traducida por casu El Principín de Antoine de Saint-Exupéry. Tamién hai dellos llibros d'orixe sami.

En 2005, Tiina Sanila publicó'l primer álbum rock en sami skolt. En 2007 publicóse un llibru y un cd con leudds, poemes cantaos en sami skolt.

Enseñanza de la llingua enseña'l sami skolt como llingua materna o como materia optativo na escuela d'educación primaria de Menesjärvi y l'escuela de Sevettijärvi y como materia optativo nel institutu de bachilleratu de Ivalo. Dende l'añu 2005 ye posible faer un exame de sami de Skolt como segundu idioma estranxeru nel bachilleratu.

El sistema d'escritura

El sami skolt usa l'alfabetu llatín pero con delles lletres adicionales.

A a	Â â	B b	C c	Č č	ʒ ʒ	ǯ ǯ	D d
Đ đ	Y y	F f	G g	ǧ ǧ	ɣ ɣ	H h	I i
J j	K k	ǩ ǩ	L l	M m	N n	ŋ ŋ	O o
Õ õ	P p	R r	S s	Š š	T t	O o	V v
Z z	Ž ž	Å å	Ä ä	ʼ			

Les lletres Q/q, W/w, X/x, Y/y, Ö/ö usar en pallabres estranxeres o emprestamos llingüísticos.

Les lletres adicionales son ʒ/ʒ [d͡z] y ŋ/ŋ [ŋ]. J/j ye [ɟ], C/c [t͡s]. Los diágrafos lj, nj correspuenden a les palatales [ʎ], [ɲ].

El carón marca les consonantes postalveolares Š/š [ʃ], Ž/ž [ʒ], Č/č [t͡ʃ] ǧ/ǧ [ɟ͡ʝ], ǩ/ǩ [c͡ç] y ǯ/ǯ [dʒ], ente que Đ/đ, ɣ/ɣ marquen les fricatives [ð], [ɣ].

Les vocales I/i, O/o representen tantu [i], [o] como aproximantes [j], [w]. Y/y correspuende a dos vocales distintes [y] y [ɛ]. Ä/ä ye [a], Õ/õ [ɘ], Å/å [ɔ].

La prima añedida dempués de vocal representa la palatalización suprasegmental.

Fonoloxía

Consonantes

		Llabial	Dental / Alveolar		Postalveolar	Palatal	Velar
			plana	sibilante	sibilante		
Nasal		m	n			ɲ	ŋ
Oclusiva / africada	sorda	p	t	t͡s	t͡ʃ	c͡ç	k
	sonora	b	d	d͡z	d͡ʒ	ɟ͡ʝ	g
Fricativa	sorda	f		s	ʃ		x
	sonora	v	ð	z	ʒ	ʝ	ɣ
Vibrante			r				
Aproximante	central	w				j	
	llateral		l			ʎ	

Hai distinción ente consonantes curties y geminadas.

Vocales

	Anterior	Central	Posterior
Zarrada	i		o
Semicerrada	y	ɘ	o
Semiabierta	ɛ	ɐ	ɔ
Abierta	a		ɑ

Estrema ente vocales llargues y curties.

Referencies

Bibliografía

- Feist, Tim: *A grammar of Skolt Saami (https://www.escholar.manchester.ac.uk/api/datastream?publicationPid=uk-ac-man-scw:123128&datastreamId=FULL-TEXT.PDF).* Manchester, 2010.
- Korhonen, Mikko. Mosnikoff, Jouni. Sammallahti, Pekka. *Koltansaamen opes.* Castreanumin toimitteita, Helsinki 1973.
- Mosnikoff, Jouni and Pekka Sammallahti. *O ʼcc sääm-lääʼdd sääʼnnǩeârjaž = Pieni koltansaame-suomi sanakirja*. Jorgaleaddji 1988.
- Mosnikoff, Jouni and Pekka Sammallahti. *Suomi-koltansaame sanakirja = Lääʼdd-sääʼm sääʼnnǩeʼrjj*. Ohcejohka : Girjegiisá 1991.
- Moshnikoff, Satu. *Muu vuõssmõs sääʼmǩeʼrjj* 1987.
- Sámi Language Act (http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2003/en20031086.pdf)

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia** · Datos: Q13271 · Multimedia: Skolt Sami language (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Skolt_Sami_language) **Identificadores** · LCCN: sh99010327 (https://id.loc.gov/authorities/sh99010327)

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Sami_skolt&oldid=2975965»

La última edición d'esta páxina foi el 16 may 2020, a les 19:01.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.